

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 41. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura joiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate catra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provincie din Monarchia pe unu ann 8 fl. 6ra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 27 Maiu (8 Iuniu) 1865.

## I.

**Siebenbürgen und die Österreichische Regierung in den letzten vier Jahren** adeca: „Ardealulu si regimulu austriacu in cesti din urma patru ani“, — sub acesta firma iarasi au imprasciatu paserile intunerecului de curendu o brosiura tiparita in Lipsi'a la F. A. Brockhaus 1865, alu carei tipetu mohoritu ne aduce a minte de acele buhe nopturne, cari—dupa crediulu vulgare—aru ave sa augureze mor'te, pustiire seu alte nenorociri grele, in fapta in sa ele cu uriciosulu lor strigatu numai si tradéza existenti'a si visuinele, in care locuiescu ascunse de lumina sôrelui si a adevêrului.

Asupr'a acestui pamfletu, ce caracteriséza subiectivitatea autorului si a clicei lui intru tota golatatea sea, s'au ruptu betiulu osândeii nu numai din partea jurnalisticii asiá numite gubernamentale, dara si a organelor opozitionale liberale din Austri'a, condamnandu-se cu o demnitate, ce ne servece spre cea mai eclatanta satisfactiune.

Cu tote acestea—fiindca acesta carte cu o maniera necioplită, dechiarandu resboiu de nimicire vietiei constitutionale, ce se desvôlta acum'a in Austri'a, opumna nu numai activitatea regimului imperiale de patru ani in cöce, dara in specie ataca si valörea si demnitatea natiunei române, precum si drepturile, ce le binemeritéza, si i se cuvinu in rendulu popörelor austriace, degradandu-i tote actiunile eii politice si calumniandu caracterele barbatilor, ce o au condusu pâna acum'a intre tote discriminile orisonului politicu:—fia-ne iertatu a ne simti provocati, d'a radica si manusi'a acést'a aruncata de autorii cestiunatei brosiuri in fati'a nöstra si de a dá provocatorilor si din partea Românului o contralovitura tocmai in anim'a cea reutaciösa a lor.

Insa—mai nainte de a ne luá mesurile positiunei, la care ne vedemu provocati, este de lipsa a sci, cine sunt adversarii nostri si secundantii lor, precum si a cunosce mai cu de ameruntulu caus'a onörei. —

Cine a cetitu mai asta ierna pre inainte mergatoriulu acestui pamfletu, adeca brosiur'a esita asemenea in Lipsi'a la Brockhaus 1864 sub titulu „Dreijähriger Verfassungstreit“, se va fi convinsu, ca ambele brosiure sémena un'a cu alt'a cá ou cu ou; ambele sunt conduse de aceleasi principie, de aceleasi spiritu, de aceleasi stilu, prin urmare, ca ambele sunt esite din aceeasi péna.—din aceeasi negréla.

Cetitoriulu, care a urmaritu mai incolo acestu felu de intreprinderi, va fi bagatu de séma, ca, de candu actionarii acelor'a cërca din nou a scöte castane fripte cu degetele altor'a, a resaritu deodata cá o ciupérea de nópte unu jurnal alu conservativilor ruginiti din Ungari'a, sub numire de „Debatte“, care ese in Vienn'a in limb'a germana; — va fi observatu mai departe, ca jurnalulu acest'a aduce adeseori corespundintie din diferite parti ale tieriloru tinátore de corón'a Ungariei, si cu deosebire din Ardealu dela Királyhago, dela Clusiu, din secuime etc., in cari se descria starea politica si sociala din Ardealu nesuindu-se din tote poterile a infatisiá tote mesurile regimului de gresite, apoi a descrie pe Români de unu poporu misielu, ticalosu, comunisticu s. a. si cá sa comprobeze aceste infamie, scornescu cele mai grosolane minciuni despre portarea, vorbirile si sentimentele unui'a seu altui'a din barbatii români. Asemenea tractéza adese ori si pre ceialalti barbatii, ce stau in capulu trebilor ardeleni.

Cetitoriulu cu atentiune si va fi aducendu aminte si de aceea, ca escându-se mai deunadi o polemia prin jurnalele Vienneze, ca cine aru fi autorulu brosiurei „der dreijährige Verfassungstreit“, redactorulu jurnalului Debatte, cá sa scape o persóna insemnata de compromisiunea autorlicismului acelu pamfletu, a dechiaratu in fruntea jurnalului seu, ca elu si nu altulu e fabricatorulu acelei brosiure, — si

ast'a o a potutu si dice fára sfiéla, pentruca nu se indoiése nimenea, ca, dupacum Redactorulu Debattei póta numai firm'a clicei conservativilor ruginiti din Ungari'a, asiá elu cá mandataru alu acesteia a potutu—ba póte ca a si trebuitu — se iea asupr'a sea autoritatea pamfletului cestiunatu.

In fine cetitoriulu pamfletului din urma: Siebenbürgen in den letzten vier Jahren — va fi potutu aflá si aceea, ca in acestu opu sunt transpuse parte mare si corespundintiele ardeleni, ce au esitu din timpu in timpu in Debatte asupr'a si in contr'a regimului si cu deosebire Românilor, mai din cuventu in cuventu.

Cine asiadara nu va consimti cu combinarea cea lesne de nimeritu a jurnalelor atátu gubernamentale cátu si opozitionale liberale, ca—adeca—autorii ambelor sustitutelor brosiure si a corespundintielor din Debatte sunt de unele si aceleasi teritie, si stau subt un'a si aceeasi caciula? Si cine se va mai indoi acum'a, ca adversarii nostri nu sunt altii, decât toti cei ce se tinu de clic'a conservativilor ruginiti din Ungari'a si Ardealu?

Pecandu asiadara ne ascutimu verfulu penei—a armei nöstre—in contr'a acestei clice, s'aru paré, ca lupt'a e lörte neoportuna acum intr'unu timpu, candu tocmai se lucra de o apropiere a partidelor politice din Ungari'a, si se încérca o impaciuire asupr'a diferintielor constitutionale portate de 5 ani incöce.

Insa noi nu suntemu de vina, déca adversarii nostri, cu cari avemu aicea de a face, tocmai acum si-au aflu vremea de a aruncá din nou sagét'a cea mai veninösa asupr'a nöstra! Demnitatea natiunala ne impune detoria de a ne aperi atunci si de atâtea ori, candu si de câte ori suntemu atacati. Vai de celu ce se lasa a fi calcatu in picioru de totu ticalosulu!!

Si apoi noi nu credemu, ca acei ce dorescu din anima, si lucra cu sinceritate pentru complanarea diferintielor constitutionale in Ungari'a si Ardealu, nu credu dieu, ca acestia sa fia adversarii nostri. Nu! Adversarii nostri sunt adversarii si acelei partide politice din Ungari'a si Ardealu, ce vrea complanarea constitutionala pe base drepte si cuviinciöse. Acestei partide din urma i poftimu la sirginti'a eii pentru impaciuire celu mai binecuventatu successu.

Adversarii nostri sunt acei'a, carii dela 1847/8 incöce nice n'au uitatu, nice n'au invetiatu ceva. — Adversarii nostri sunt acei'a, cari vedu in totu Românulu unu demagogu, in totu amplotulu unu inamicu si vendiatoriu de patria. — Adversarii nostri nu voru nici mai multu nici mai putinu, decât a reduce presentulu celu putinu cu patru sute de ani mai indereptu; ei nu dorescu alt'a, decât vechi'a lor suprematia, dupacum o a croit'o Verböczy, asiá cá cetatienii de statu, ce sunt astadi liberi, sa ajunga cu incetulu cu incetulu iara adstricti glebei lor, si sa nu poséda alt'a, decât mercedea laborei sele; ei voru drepturi constitutionale numai pentru unu numeru restrinsu de familie patricie de calibrulu celu mai mare, la care nobilimea merunta sa compuna statulu de curte alu lor, cu alu cároru ajutoriu apoi sa—si apere constitutioneavita, si continuitatea dreptului, cum lu intielegu ei, contr'a nerusinatilor plebei cu alunulu si cu lantiulu, cu temnitia si cu furcile.

Numai in contr'a acestor ömeni necoregibili luámu lupt'a, si o astfelu de lupta provocata, o astfelu de contr'a-parare nu póte sn fia nice odata nedrepta, neoportuna.

Sa vedemu acum, ce voru acesti flibustieri politici cu brosiur'a lor?

Socotescu, ca pentru publiculu, ce nu o a cetitu, voi face unu bunu serviciu, déca, mai inainte de a me apuca de a o combate in detaiu, voi dá o icóna despre cuprinsulu eii intr'unu extractu scurtu, ce i lu voi infatisiá in unulu din numerii venitori.



## Protocolulu

adunării generale a Asociațiunii naționale din Aradu pentru cultur'a și conversarea poporului român pe anul alu III. alu Asociațiunii, adeca: 186<sup>5</sup>/<sub>6</sub>

### Siedința I.

ținută în Aradu în salonulu comitatensu la 10/22 Maiu 1865 au decursu în rondulu urmatoriu:

1. Fiindu adunati membrii Asociațiunii într'unu numeru corespondiatoriu recerintiei din § 12 alu statuteloru, Présanți'a Sea Domnulu presiedinte Episcopu Procopiu Ivacicoviciu, invitatu prin o deputatiune, între 9 și 10 ore nainte de mediadi, intră în localitatea adunării: și prin o cuventare indemnatoriă la conlucrare zelosa spre scopurile Asociațiunii, între urări pentru fericiti'a vieti'a a pré bunului nostru Monarchu adunarea generala pentru anul alu III. 186<sup>5</sup>/<sub>6</sub> o declara a fi deschisa. — Cuventarea presidiala de deschidere e acést'a:

„Domniloru! — Asociațiunea noastră naționala pentru cultur'a poporului român, cu gratiós'a aprobare a Inaltului guvern alu Maiestatei Sale Imperatului și Regelui nostru Franciscu Iosifu antâiulu, nainte de acést'a cu doi ani, adeca pe la 1 Maiu 1863 în modu solenu deschisa și inaugurata, pe lângă tota bunavointi'a și zelulu membriloru eii și mai vertosu a directiunei, pâna acum nu au fostu în stare de a corespunde în deplina mesura dorintieloru, ce le amu nutritu la înfiintarea eii. — Déca însa recuetâmu: ca începutulu fiesce cărui lucru e greu, ca la întemeierea oricărui institutu se intempla împedecări și neajunsuri de multe ori neprevedute, împregiurări nefavoritóre și neaternatóre de la voi'a noastră; — déca, dicu, acestea le vomu luá în considerare, și déca deosebi vomu reprivi la calamitatea comuna causata prin secet'a anului 1863: atunci nu ne vomu mirá, ca unele scopuri principali ale Asociațiunii noastre pâna acum înca nu s'au potutu realisa pe deplinu.

La ocasiunea acestei adunări generale cá lucruri mai principali ne stau înainte: a luá reportu dela directiune despre veniturile și spesele Asociațiunii, a statorí unu preliminaru de spese pe anul în care intrâmu, și a dá directiunei instructiuni trebuinciose. Iubirea și zelulu Domnieloru Vóstre către națiune, caracterulu solidu, contestatu de inteliginti'a noastră ori unde e vorb'a de prosperitatea națiunii, priceperea și cumpețulu Domnieloru Vóstre, Domniloru! mi dau speranti'a firma: ca întrebările acestea spre folosulu Asociațiunii noastre le veti deslegá câtu mai bine, și adaugendu mijlocele materiali, veti face: cá lucrulu mâniloru noastre sa aduca fructu doritu, folositoriu și binecuventatu.

Nimic'a nu póte fi mai folositoriu pentru națiunea noastră, decâtu crescerea tinerimei bine nimerita, — a tinerimei, carea e speranti'a unui viitoru mai fericit. — Acést'a dara socotu, ca se cade a o sprijini și noi cu preferinti'a; căci prin crescerea și procopsirea tinerimei se castiga cultur'a poporului, și acestui'a se asecura avantaju în industria și luminare. — Și intru adeveru, numai atunci vomu corespunde intentiunei celei nobile a Asociațiunii noastre, declarate în statutele eii, déca mai alesu vomu ajutorá prin stipendie tinerimea scolastica din clasele și facultățile mai înalte, — acea tinerime, carea intru invetiatura au aretatu sporiu bunu, are simțire curatu naționala, și prin o portare buna și solida asecura secerisiu bunu, strinsura de sementia buna și multiamitóre.

Națiunea noastră pe lângă toate loviturile sortii, de care au avutu parte, e norocósa totusi a fi avutu și în părțile acestea barbati și matrone, cari cuprindiendu bine importanti'a crescerei scolastice, si-au facutu nume memoritoriu prin înfiintarea unoru fondatiuni spre scopulu crescerei tinerimei noastre. — Samuile Vulcanu, în Domnulu reposatulu Episcopu odinóra alu Oradiei-mari, pe lângă aceea, ca în tota vieti'a sea au ajutoratu în deschilinite moduri crescerea tinerimei scolare române fără diferinti'a de confessiune, — au înfiintiatu înca pe vecie o fondatiune pentru nutritia scolariilor buni dar seraci din gimnasiulu Beiusianu. — Simeone Iosifu Popoviciu Paffy ces. reg. capitanu-auditoru, cu alu cărui'a portretu vedemu a fi decoratu și salonulu acest'a comitatensu, tota averea sea o au lasatu cá fondatiune spre a continuá crescerea unui tineru din famili'a Pop'a din Buteni, apoi spre dotarea preotului și a invetiatiilor de acolo, și spre ajutorarea seraciloru. — În timpurile mai prospete Elena Birt'a nascuta Ghib'a din Aradu, carea acum odichnesce în Domnulu dupa sunetulu testamentulu eii, au lasatu o fondatiune însemnata pentru stipendie pe sém'a tinerimei studiósé române, a cărei realizare cu ajutorulu lui Ddieu o avem în prospectu. — Mai deunadi în 29 Aprile la Lugosi în Domnulu, reposat'a Anna Alessandroviciu s'au facutu pentru națiune și omenime binemeritata prin o fondatiune asediata spre scopuri filantropice și cu deosebire pentru crescerea tinerimei române.

2. Asociațiunea noastră unita în scopuri cu acesti funda-

tori marinimosi, ale căroru suflete acum se odichnescu în sinulu lui Avraamu, — binefacerile lor nu le va dá uitárei, ci contribuindu-le o pia aducere aminte, va eschiamá cu mine dicendu: „Fia-le tierân'a usióra și numele memoritoriu!“

Lauda și multiamita atotu-poternicului Domnedieu, ca ni-au daruitu mecenati și binefacatori din sinulu națiunii noastre cu carii și acum împreuna vietuimu și ne aflâmu la olalta. — În fruntea acestor'a, tiermuriandu-me la cei ce se afla în raionulu activității Asociațiunii noastre, socotu, ca au voiu vateamá modesti'a membriloru ilustrei familii Mocioniane, spriginitórei crescerei și literaturii naționale, déca în numele Asociațiunii noastre me intorcu către ei cu cuvintele poetului romanu: Maecenas! o et præsidium et dulce decus nostrum!

„Spirituulu tempului luminatu de acum'a, însufletirea tinerimei către cultura au indemnatu și pre bravulu barbatu alu națiunii noastre pre d. Nicolau Zsig'a din Oradea mare, a întemeiá o fondatiune pentru provederea tinerimei noastre scolare; prin care asiediamentu acestu fundatoru si-au castigatu titlu de recunoscinti'a din partea națiunii.

„Acestor'a cu pietate și onóre pomeniti fundatori avemu a urmă și noi toti, căror'a națiunea ne e scumpa, și luminarea pretiuita! — Adeveratu, ca în împregiurările de acum puțin suntu între noi, cari favoriti de sörte aru poté face de sine asiediaminte particulari pentru crescerea tinerimei, precum acéi'a au facutu; însa chiaru unele împregiurări cá acestea au produsu ide'a reuniuniloru, ca adeca mai multi insociti la olalta sa faca aceea, ce singuratecii deosebi nu suntu în stare a efectui.

„În form'a acést'a cá antâiulu lucéferu se ivi pe cerulu nostru naționalu, marginitu de orisonulu ținuturiloru austriace, Asociațiunea naționala transsilvana; cara noi Românii din Ungari'a și Banatu amu urmatu esemplulu fratiloru transilvani, și eaca dupa înfiintarea Asociațiunii noastre numai decâtu resari și a trei'a Asociațiune naționala româna în Bucovin'a, carea imbucurandu-se de împregiurări mai favoritóre e în stare a promová cultur'a naționala și prin o fôia lunaria speciala și propria a sea; și carea e calificata a ne dá deplina garanti'a pentru desvoltarea și prosperarea națiunii noastre în Bucovin'a.

„Sa ne cunóscemu dar bine, Domniloru și Fratiloru! problem'a, ce o amu priimitu spre deslegare atunci, candu amu pasitu în Asociațiunea acést'a a noastră; sa ne cunóscemu și pretiuiamu positiunea, ce pe câmpulu crescerei și alu literaturii o amu cuprinsu în fati'a altoru popóre conlocuitóre; sa ne intrunimu puterile spirituali și materiali spre a castigá Asociațiunii noastre renume prin rezultate câtu mai formóse pe câmpulu culturai poporului nostru român.

„În acestu tipu lucrandu noi cu puteri unite, vomu adoptá în fapta devis'a Maiestatei Sele atotu prélluminatului și Domnitorului Imperatu și Rege alu nostru Franciscu Iosifu Antâiulu, subt a cărui blânda guvernare sciinti'a și cultur'a au castigatu și la poporulu nostru unu sboru însemnatu, și care urmandu principiulu egalei îndreptatiri, S'au înduratu a deschide unu câmpu mai largu pentru cultur'a și folosirea limbei noastre ceii dulci naționali. Sa traiésca dar Maiestatea Sea Imperatulu și Regele nostru Franciscu Iosifu Antâiulu! Sa traiésca Domnitórea casa Habsburgo-Lotaringica!!

„Domniloru! Adunarea generala pentru anul 1865/6, care în vieti'a Asociațiunii noastre e anul alu treilea, cu acést'a o declara a fi deschisa.“

2. Domnulu Jurasore de Comiatu și comembu Simeone Popoviciu Deseanu, cá resunetu la cuventulu Présanți'i Sea Domnului presiedinte Episcopu, atinge meritele cele mari, care si le-au castigatu Preasanti'a Sea lucrandu cu tota resolutiunea spre binele poporului român, — în armonia cu simțirile întregii adunări saluta pre Présanți'a Sea Domnulu presiedinte Episcopu, și-i descopere cordiala multiamire în numele membriloru coadunati.

3. Domnulu Parochu din Resighea și comembu Georgiu Marchisiu, constatandu însemnetatea cea mare a Asociațiunii acestei'a naționali, cá unulu, ce reprezenta romanimea din părțile cele mai îndepartate ale Satului mare, Maramuresiului, Selagiului și ale Chiorului, — saluta adunarea de fatia, și o incredintiéza despre afectele fratiiesci naționali ale romanimei din părțile amintite.

4. Preasanti'a Sea Domnulu presiedinte Episcopu punendu în curgere desbaterile dupa ordulu dilei, cu ducerea protocolulu în siedinti'a de astadi însărcina pre notariulu adunării generale Protosincelulu Mironu Romanu. (Va urmă.)

### Dela Asociațiune.

Comitetulu Asociațiunii transsilvane pentru literatur'a și cultur'a poporului român țin în 25 Maiu (6 Iunie) siedinti'a sea lunaria sub presidulu straordinariu alu Diui Consiliariu de finantie Petru Manu, fiindu fatia dintre membrii actuali



DD. Dr. Vasiciu, P. Sav'a Popoviciu-Barcianu și Dr. I. Nemesiu, ear dintre cei suplenti DD. P. Dunc'a, Z. Boiu și I. Popescu; apoi oficialii DD. Secr. H. I. V. Russu, Cassieru C. Stezaru și Archivaru Vis. Romanu. Panaeandu vomu fi in stare a comunica protocolulu șiedintiei, vomu estrage urmaterele: Starea cassei: 21,319 f. 87, x. v. a. Comitetulu ad hoc din Abrudu pentru pregatirea celor de lipsa spre adunarea generala cere a se stramuta acest'a din caus'a targului din Campeni cu cateva zile inainte ori apoi; comitetulu nu se afla competente a stramuta terminulu prefriptu de adunarea generala.—In. Guberniu r. transpune Comitetului atestatele de successu bunu alu stipendistiloru Asociatiunei, juristiloru din Pest'a Procopiu Laz'a și Ioann Nichit'a.—Academi'a c. r. de sciintie din Vienn'a tramite Assoc. actele sele, pentru a carora primire se dau Secretarului plenipotentiele de lipsa.—D. G. Visi'a pe bas'a donarei unei obligatiuni private de 300 fl. cerediploma de membru fundatoru: nefiindu siguru, ca pote-se-va scote ce-va din acea datorita desperata, sa se ascepte pana la finirea processului asupr'a datoriloru.—Archivarulu recomanda pentru procurare o catime de opuri; dar fiindu aceste opuri parte obscure, parte de mai putinu interesu, parte fara destula privire la feluriti rami de sciintia, se alege o comisiune de 4 (P. S. Popoviciu, Secretarulu II, P. Boiu și Archivarulu) care sa completeze list'a acest'a pana pe șiedinti'a urmatore.—D. Dr. Vasiciu raporta asupr'a concursului tineriloru stenografi: Teologulu gr. or. din Sabiu I. Prodanu și Gimnasistulu G. Andreiu Muresianu din Blasiu; pentru autenticitatea documentelor aduse sa si castige comitetulu de mai nainte certitudine deplina.—Se aducu la cunoscintia banii incursi dela șiedinti'a din urma incoce.—

### Varietati și noutati de di.

(Multiamita publica.) Apesatu de vitreg'a sorte, la care devenii prin perderea dulciloru mei parinti, despre cari —dorere! și de trei-ori dorere! —abiă-mi potu face ceva idea, lipsitu in fine de totu ajutorulu; nu potu a nu-mi exprima recunoscintia cea mai profunda catra marimosulu domnu Lazaru Huz'a, notariu consistorialu in Gherl'a, carele, nutrindu o anima adeveratu crestina și plina de simtieminte parintesci, mai adeseori mi-intinse mana de ajutoriu, dela carele chiaru si estu anu primii 37 fl. v. a., pentru cari binefaceri—urandu-i din profundulu animei mele dilele și momentele cele mai fericite—primesca cea mai intima multiamita. Teodoru Botu, teol. in an. III. in Blasiu.

### Principatele romane unite.

Dupa unu telegramu alu „Gaz. Transs.“ in 20 Maiu (1 Iunie) a reposatu la Galati mam'a principelui Cuz'a.

O mesura a guvernului romanescu nu va lipsi a face in tota tier'a cea mai placuta sensatiune. Se scie, ca in Romania inca se decretase introducerea monopolulu de tabacu (lutunu). Toti locuitorii au scosu tipete la acesta ordonantia, ce lovia atatu de greu unu insemnatu ramu alu industriei tierii, și jurnalele, și cu deosebire „Reform'a“, nu obosira intru a face pre guvernulu atentu la relele urmari ale unei atari mesuri. Foile mai noue acum ne spunu, ca principele a retrasu legea respectiva, și in loculu eii va sa introduca dispozițiunea aceea, ca cultivarea tutunulu sa fia libera, dar sa se raspunda statulu unu felu de contributiune pentru prasirea tutunulu. Noi fericitamu acesta abatere dela o lege fara ndoiela pripita, prin carea pote in cati-va ani s'aru fi umplutu visteriele statulu, dar de siguru aru fi scadiutu bunastarea materiala a poporulu, și acest'a totdeun'a este o politica scurta de vedere; caci cea maiasigura avere a nnui statu, dupa parerea [nostra, nu sunt cassele ministerieloru, ci bunastarea poporulu, și acelea fatia cu acest'a noue ne vine a le asemena cu nisce balii de apa statuta fatia cu nisce isvore reci și totdeun'a curgatore. —

Ministrulu de finantie continua in espositiunea sea despre starea finantiala a tierii astfelu:

Trecendu acum la contributiunile indirecte, voiu observa:

1) La tacs'a de importu, care este trecut 9,000,000 lei adaugandu-se, fara nici unu motivu plausibilu, 300,000 lei preste summa cu care a fostu inscrista in bugetulu anulu trecut, va fi o scadere forte sigura de 2 milioane in anulu curentu, pentru motivulu cunoscutu de toti, ca comerciulu se afla acum pretotindenii, și mai alesu la noi, intr'o desevarsita stagnatiune, și ca comerciantii nostri nu mai importeza de catu strictulu necesariu pentru a-si alimenta comerciulu lor, și acest'a din caus'a reducițiunei forte mari, ce s'a facutu in consumatiune.

Prin urmare cifr'a positiva este de 7,000,000 lei.

2) La tacs'a de esportu va fi iarasi o scadere celu putinu de 1,500,000 lei din urmatorele motive:

a) Porumbulu din anulu trecut, care aru fi trebuit sa se esporte in anulu acest'a, s'a stricatu mai pretotindenii.

b) Araturile de toamna și primavera in anulu curentu, fiindu incontestabilu multu mai putine decatu in anulu trecut, este evidentu, ca și esportulu recoltei va fi multu mai micu.

Cifr'a positiva este prin urmare de 7,500,000 lei.

3) Dreptulu de intrare dela pastorii Austrieni, nefiindu inca adoptatu de senatu și nepotendu-se prin urmare pune in aplicare in anulu curentu, trebuie cu totul suprimatu dintre venituri.

4) Pentru consumatiunea sarei, nu este pana acum nici o probabilitate, ca cifr'a venitulu pentru anulu 1865 sa fia mai mare decatu ceea ce a fostu in anulu trecut; prin urmare nu se pote admite ca pozitivu decatu totu cifr'a de 6,400,000 lei.

5) In privinti'a esportulu sarei, ofertele facute pentru esportulu sarei in Turcia, Serbi'a și Russi'a nu trecu preste cifr'a de 3,500,000 lei.

Venimu acum la partea a trei'a a bugetulu de venituri, adeca la tace și domenii.

Cifr'a totala indicata in bugetu pentru aceste venituri este de 40,532,155 lei.

Din acesta summa urmeza a se scade mai antaiu mai multe summe, care sunt cu totul fictive, și anume:

1. Arenda carciumeloru din Bessarabi'a, in summa de 148,050 lei, care nu se mai pote preleva din causa ca prin legea rurala s'a desfiintiatu orice felu de monopolu in favorea proprietariloru pentru vendiarea beuturilor prin sate.

2. Summa de 150.000 lei pentru vendiarea de mobile vechi, iarasi nu exista.

3. Cifr'a de 1,303,625 lei din paduri, care se voru pune in exploatare in anulu curentu, pentru cuventulu ca acesta punere in exploatare nu se pote face decatu dupa o parchetare sistematica a paduriloru statulu. O asemenea lucrare nu se va pote insa efectua in cursulu anulu curentu, pentruca toti omenii speciali, cari s'aru pote intrebuinti la acesta lucrare, suntu ocupati, și nici ajungu, pentru aplicarea legi rurale, care este de unu interesu multu mai mare și reclama, prin urmare, tota atentiunea guvernulu inaintea ori carei alte cestiuni.

Totalulu venituriloru, care trebuiescu scose intregu din acesta parte a bugetulu, este de 1,601,675 lei, care scadiendu-se din summa de 40,532,155 lei, remane summa de 38,930,480 lei.

Din acesta summa urmeza a se scade inca 1,500,000 lei din venitulu rescumperarei embatichiuriloru, care este evaluatu la cifr'a de 3,500,000 lei, dar care in realitate nu se spera a trece peste 2 milioane lei.

Remanu prin urmare, pentru tace și domenii in totalu lei 37,430,480. Din acesta summa, 30,405,773 lei formeza venitulu mosteloru statulu, și 7,124,707 lei celelalte venituri.

Asupr'a cifrei acesteia de 30,305,773 lei, arendi de mosti, nu este nici o probabilitate, ca se voru incassa in cursulu anulu curentu mai multu de 2 milioane, ci acest'a din cauzele bine cunoscute, ca arendasii nu gasescu decatu cu cea mai mare greutate avansuri de bani, ca in mare parte nu-si potu desface produsele, sen deca le desfacu, o facu acest'a cu unu pretiu forte scadiutu, și in fine ca agricultur'a pe care potu compta arendasii in anulu acest'a va fi, dupa tota probabilitatea, multu mai mica și le va da prin urmare și resurse multu mai mici decatu acelea ce le-au prevediutu pentru a fi in stare sa achiteze la tempu, arendile datorite de ei tesaurulu.

Tote aceste impregiurari voru aduce negresitu cu ele, ca statulu nu se va pote despagubi dela arendasi in anulu acest'a, decatu aplicandu necontenitu secuestre și legea de trimariri și ca la finele anulu vomu ave, negresitu, 10 milioane in remasitie de arendi neincassate.

Deca aru mai pote fi vr'o indoiela asupr'a acestui obiectu, aru fi destulu, credu, a ve pune in vedere pentru mai bun'a dovedire a esactitatei pressiuniloru mele, ca avemu astadi deja cifr'a enorma de 16 milioane, remasitie neincassate numai din arendile castiguriloru alu 3-lea și alu 4-lea ale anulu espiratu.

Din tote cele espuse resulta, ca din veniturile tacselor și domeniiloru nu se voru incassa in anulu curentu decatu 27,124,707 lei.

Admitendu-se cifr'a pusa pentru venitulu posteloru și telegrafeloru, care este de 5,600,000 lei, ca esacta, venimu la partea a cincea a bugetulu de venituri, care, sub titulu de venituri diverse ne arata cifr'a de 8,445,218 lei. Din acesta cifra urmeza a se scade unu millionu, care este trecut sub titlu de „Economii prin vacantie“ pentru cuventulu ca asemenea economii suntu supuse la multe eventualitati și nu potu figura prin urmare in rendulu venituriloru positive.



Facendu-se dăra acésta scadere la cifr'a indicată mai susu, rămâne pentru veniturile diverse summ'a de 7,445,219 lei, din care se pôte admite, ca se voru încassă în cursul anului curentru 6 millioane.

Pâna aci amu tratatu despre veniturile ordinarié ale bugetului. Venindu acum la veniturile extraordinarié, care sunt trecute cu cifr'a de 27,299,710 lei, și admitendu aceste venituri că positive, ajungemu, dupa-cum ve poteti mai bine încredință, din partea 1 a alaturatului tablou generalu sub lit. A, la cifr'a totală a veniturilor pentru exercitiulu 1865, de lei 149,959,252, ear intru aceea ce privesce încassările probabile de aceste venituri, la cifr'a totală de lei 131,424,417.

Adaugendu-se inca la cifr'a veniturilor, precum și la aceea a încassărilor probabile 6 millioane lei, profitulu netu aprocsimativu, ce se spera ca va dá în cursul anului curentru regi'a monopolului tutunului, \*) vomu obține, că rezultatu generalu la venituri pentru anulu 1865, summ'a de 155,959,252, lei, eara la încassări summ'a de 137,424,517 lei. Dela cifr'a acést'a din urma pâna la cifr'a cheltuielilor, care este, precum cunosceti, de 158,610,220 lei, esteo diferință de 21,185,803 lei.

Mi se va observă pôte, ca cifr'a de mai susu, care constituie deficitulu anului curentru, este esagerată, din cauza ca nu e probabilu că exercitiulu 1865 sa nu se soldeze, că și cele mai multe din exercitiile trecute, în definitivu cu mai multe millioane economi, care resulta din creditele, ce se anulezu pâna la finele exercitiului, astfelu încātu aceste economie sa ajunga a acoperi nu numai deficitulu prevediutu, dar și tôte creditele extraordinarié și suplementarié ce se voru deschide în cursul anului și chiaru sa lase unu escedentu. La acést'a voi răspunde, ca o asemenea suppositiune nu este admisibilă în anulu curentru, pentru cuventulu ca împregiurările esceptionale ale acestui anu voru pune pe guvernulu în necesitate de a cere credite extraordinarié și suplementarié mai considerabile decâtu în anii precedenti, și spre a Ve convinge despre acést'a nu voi avé decâtu a Ve aminti multele și importante legi, ce avemu de aplicatu în anulu acést'a, și între care legea rurală ocupa locul antăiu, precum și necesitatea la care pôte fi constrinsu guvernulu de a începe chiaru în anulu acést'a cu plat'a anuităților împrumutului de 150 millioane lei turcesci pentru locurile sfinte, care anuități numai se urca la cifr'a de 9 millioane lei.

Din tôte acestea resulta, ca cifr'a de 21,185,803 pentru deficitulu anului curentru, nu numai ca nu este esagerată, dar pôte inca mai josu decâtu va fi deficitulu în realitate.

S'aru mai poté face inca o obiecțiune, și acést'a aru fi ca veniturile anului 1865, fiindu, dupa cum amu aretat mai susu, de 155,959,252 lei, ear încassările probabile, pâna la finele anului, numai de 137,424,517, resulta, ca la acésta epoca vomu aveá mai bine de 18 millioane remasite din veniturile anului curentru, care remasite, încassandu-se în anulu viitoriu, voru scadé cu atât'a deficitulu prevediutu în bugetulu anului curentru. La acést'a voi răspunde, ca nu trebuie scapatu din vedere, ca în cifr'a de 155,959,252, care reprezintă veniturile anului curentru, intra și cifr'a de 18,299,710, luată cu titlu provisoriu din împrumutulu Stern pentru a se pôte ecilibra bugetulu acestui exercitiu, ca acésta summa urméza, prin urmare, a fi întorsă mai curentru séu mai tardiu la destinațiunea ei primitivă; astfelu dar încassarea treptată a remasitelor din veniturile anului curentru va servi pentru restituirea treptată a acestui capitalu.

Remanendu dar bine constatatu deficitulu de 21,185,803 lei în veniturile anului curentru pentru acoperirea cheltuielilor, adaugendu, pelânga acést'a și neglijență ce se pune de mare parte din agentii financiari în stringerea dărilor, tinendu séma și de cris'a esceptională a anului curentru, care trebuie sa aduca cu sine o intrare multu mai grea a contribuțiunilor în caus'a fiscului de câtu inanii precedenti, totusi strimtorarea și dificultățile de care este încungiuratu astadi fisculu în îndeplinirea angajamentelor sale, nu suntu inca pe deplin justificate, căci nu se pôte negă, ca și în alti tempi s'a întemplat că veniturile sa fia esagerate și că bugetulu sa presinte unu deficitu totu asiá de considerabilu că și în anulu curentru, și cu tôte acestea efectele produse au fostu departe de acele ce s'au produsu și se voru produce într'unu gradu multu mai mare inca în anulu curentru, decâtu nu se voru luá la tempu mesuri pentru remediarea reului. Trebuie dar sa fia airea inca o causă puternică, care sa creeze dificultățile situațiunei anului curentru. O asemenea causă într'adeveru ca esista și o voi spune-o chiaru acum. Acésta causă este deficitulu mare ce ni-a lasatu anulu espiratu, acésta causă, este, ca cu veniturile anului curentru, care, precum ati vediutu suntu singure insuficiente chiaru pentru acoperirea cheltuieli-

\*) Care însa dupa scirile, ce avemu, s'a suspendatu. Red.)

loru din acestu anu, trebuie sa achităm multime de cheltuieli ale anului trecut, care au ramas în sarcin'a acestui exercitiu, din cauza ca au fostu în mare desproporțiune cu veniturile acelu anu. Spre mai bun'a lamurire, Ve voiu prezenta următoarele cifre. (Capetulu urméza.)

## Prospectu politicu.

O scire de cea mai mare importantă cerculă în dillele acestea prin diuare: ca adeca imperatulu Maximilianu din Messico s'aru ocupá cu planulu de a resigná la tronulu messicanu. Si de-si vesteá acést'a nu este, pôte, justificată pân' acum prin nimicu, și chiaru și probabilitatea ei e cu 'ndoiéla, totusi bate la ochi întru atât'a, căci ne arată starea cea rea, ba mai desperată a lucrurilor din Messico. Acésta stare se pôte concheia de altmintreă și din împregiurarea aceea, ca comandantele francesu, Maresialulu Bazaine au cerutu imultirea trupelor auxiliare francesu cu vre-o 10,000 feciori, ear opiniunea publică în Franci'a a urcatu numerulu trupelor cerute la 40—50,000, și burs'a parisiană, cea atâtu de simțitoare, îndată au scadiutu însemnatu pretulu hartiilor messicane.

În 1 Iuniu c. n. se immormentă la Parisu Maresialulu Magnan, militarulu vechiu, dar pentru politica de mai puțină însemnată.

Negotiațiunile între Pap'a și regele Victoru Emmanuilu au avutu pân'acum rezultatulu acél'a, ca au împretinitu pre cei doi capi ai Italiei întru atât'a, încātu Pius IX sa fia declarat, ca se va 'nvoi cu regele, căci S. Sea întielege pre poporulu seu italianu. Castigulu practiculu de pân'acum este acél'a, ca Cabinetulu italianu nu mai staruiesce pelânga depunerea juramentulu omagialu către regele Victoru Emanuilu că către regele Italiei Episcopiloru din fostele provin cie papale.—Nesecuritatea averei și vietiei se continuă mai cu séma în Itali'a de josu într'unu modu nerusínatu. De curentru prinsera Brigantii pre unu Englesu și stórsera pentru elu 50,000 ducati, cari bani i plăti Consululu englesescu, de sine se 'ntielege, ca pe socotel'a guvernului italianu.

Din statele unite americane se telegrafesce, ca dupa o proclamațiune a presiedintelui Iohnson, tôte porturile republicei dupa 1 Iuniu voru fi deschise pentru comerțu, și ca o naia cu armati, cari mergeau la Messico (pentru Juarez ori pentru Maximilianu ?) a fostu oprită. Déca a fostu menită pentru cestu din urma, atunci se constatéza scirile de pace stabila între Americ'a și Franci'a.

În Turci'a se vedu de unu tempu încóce migrări ale semintelor slave. În anii din urma migrasera la Serbi'a o multime de Bosniaci, pre care însa Serbi'a nu-i mai potú priimi, ci i espedui îndereptu în Turci'a. Starea acestora Bosniaci se dice, ca este fôrte deplorabilă.—Între Montenegrini și Turci iar amenință a se aprinde unu focu cumplitu; căci unulu din capitani montenegrini ucise unu gendarmu turcescu, și Osmanu Pasi'a a și cerutu satisfacțiune dela principele Nicolau.

Alegerile de deputati în Greci'a s'au începutu în 14/26 Maiu. Deschiderea camerei va urmă în 28 Maiu c. v.

**Mai nou.** La „Herm. Ztg.“ etc. de aici se telegrafesce din Vienn'a din 6 Iuniu. P e s t'a 6 Iuniu. Maiestatea Sea Imperatulu a sositu astadi aici în cea mai bună aflare și a fostu priimitu cu entusiasm. Maiestatea Sea priimi pre demnitarii, nobilimea, corporatiunile. Primatele rostí cuventulu festiv. Maiestatea Sea Imperatulu respunse: „Resolut'a Mea vointia este, de a împaciui câtu mai bine popórele corónei ungare. Celu mai de aprópe viitoriu va deschide diel'a, unde de o parte dreptele dorinție ale populațiunei voru veni la cunoscinti'a Mea, de alta parte acelea din dorințiile Mele, de cari atât'a poterea monarchiei, voru aflá apretiuirea meritată, că sa ne potemu apropiá de tînt'a, către carea tindemu cu totii și carea va și ascurá fără 'ndoiéla fericirea și consolidarea monarchiei.“ La amédi a urmatu visitarea espositiunei agricole apoi dineá de curte, și regatta a societății luntrarilor; primirea pretotindenți entusiastică. Sér'a iluminatiune splendidă a orasiului.

## Intr'o negotiatoria

de măruri diferite curentru în Sabiu se caută unu invetiaceu cu crescere bună, în etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu séu cele 4 clase ale gimnasiului micu, séu clasele reale.

A se adresă către Onor. Redacțiune a „Telegrafului Român“, cu gur'a ori în scrisu.

19—4

Burs'a din Vienn'a 26 Maiu (7 Iuniu) 1865.

|                     |       |                    |        |
|---------------------|-------|--------------------|--------|
| Metalicele 5%       | 70 95 | Actiile de creditu | 182 50 |
| Împrumutulu nat. 5% | 75 95 | Argintulu          | 107    |
| Actiile de bancă    | 802   | Galbinulu          | 5 16   |

Editur'a și tipariulu tipografiei archidieceșane.